પુરન ભગત.

નાટક દો બાબકા.

વાસ્તે ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે,
તસ્નીફ કીયા
મુનશી માહમુદ મીયાં મુતખલ્લુસ બ રોનકને.

ઓર.

છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,
માલીકાંને
ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકને.

જબાંને ઉરદુ બ હુરૂફે ગુજરાતી.

મુંમબઈ,
અલાયંન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નાં૦ ૭ મરીન સ્ટ્રીટ,
કાવશજી પેશતનજી ને છાપા હય.

ઈ૦ સ૦ ૧૮૮૦ ઈંગ્રેજી.

કીમત ચાર આંને.

પુરન ભગત.

—:o:—

નાટક દો બાબકા.

—:o:—

વાસ્તે ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે,

તસનીફ કીયા.

મુનશી માહમુદ મીયાં મુતખલ્લુસ બ રોનકને.

ઔર.

છાપકે ઇજાહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માલેકાંને

ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકને.

જબાંને ઉરદુ બ હરફે ગુજરાતી.

—:o:—

મુંબઈ,

અલાયન્સ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ, ના૦ ૭ મરીન સ્ટ્રીટ,

કાવશજી પેશતનજી ને છાપા હએ.

—<o>—

ઈ૦ સ૦ ૧૮૮૦ ઇંગ્રેજી.

કીમત ચાર આંને.

કીસ્સા નો ટુંક ખુલાસો.

:0:

આ કીસ્સો સીયાલકોટ પંજાબમાં બનેલો ખરેખરો બનાવછે. એ કીસ્સામાં એના બનાવનારે બદી પર નેકીની ફતેહ હુબેહુબ ચીતારીછે.

સીયાલકોતનાં રાજા સાલીવાંનને તાંહ પુરન નાંમનો એક બેટો હતો. રાજા સાલીવાંનને બે રાણીઓ હતી, બીજી રાણી લોના પર પુરનની માદર કરતાં તેનો અતી પ્યાર હતો. પણ લોના અંદરખાનેથી તેનાં પ્યારને ધીકારતી હતી અને પુરન પર આશક પડી હતી. એક દીને રાજા સાલીવાંને તેને હોકમ કરવાથી તે પોતાની શાવકી માદરની મુલાકાતે ગયો, જાંહ તેનીની પોતાનો તેની પરનો પેયાર જાહેર કરેચ કે જે પુરન ધીકારેચ જેથી એક મકારે ઓરત ચરીત્ર કરે તેવી રીતે પોતાનાં ફેલ જાહેર કરેચ. અને પુરન પર તોહમત મુકેચ કે એને મારી પર દશતદરાજી કીધી. આ પરથી સાલીવાંન પુરનને એક કુવામાં કએદ નાંખવાનો હોકમ કરેચ, અને તેની માદર જયારે તેને છોડવવાને મીનત કરેચ, ત્યારે તેને પણ એક જંગલમાં દેશનીકાલ કરેચ, પુરનને કેટલાએક ફકીરો કુવામાંથી બાહર કાહડીને પુરનની અરજથી તેવો પુરનને જોગ આપેચ, પુરન એક ફકીરને વેશે એક શેહરમાં જઈ લાગેચ, જાંહ એક માતબર સાહુકારની માંબાપ વગરની સુંદરા નાંમની એક છોકરી શાથ તેની મુલાકાત થાએચ. બેહુ એકએક પર આશક પડેચ તેવામાં પુરનનો ગુરૂ આવી પુરનને મના કરેચ. પુરન તથા જોગી ત્યાંથી જાએછે. અને સુંદરા તથા પુરનને જનમ આપનાંર માતા બંધે પુરનની સોધમાં જાએછે. બીજી તરફથી પુરનના બાપને તેનો ગુરૂ આવું ઘાતકી કામ કરવાને લીધે પોતાના જાદુઇ જોરથી તેને આંધલો કરેચ અને પુરનનુ નીરદોશપનુ તેને જાહેર કરેછે, સાલીવાંનને લોના રાણીનુ મકર જાહેર થવાથી તેનીને મારી નાખવાનો હોકમ કરેચ, પણ તેટલાંમાં જોગી અને પુરન દાખલ થાએચ, પુરનના કેહવાથી શાહ તેનીને માફ કરેછે, સુંદરા તથા માદર આવી લાગેછે. શગલી ખુસી વચે પુરનની શાદી સુંદરા સાથે કરી આપેછે, અને આ રીતે આ ખરા બનેલા બનાવનું સેવટ આવેછે.

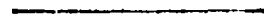
તખતએ નાટક.

સાલીવાંન..સીયાલકોટકા રાજા.

પુરન..શાહજાદએ સીયાલકોટ.

ગુરૂ..પુરનકા.

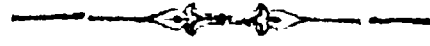
લોના..પુરનકી સોતેલી માં.

માદર..પુરનકી હકીકી માદર.

સુંદરા..એક સાહુકારકી લડકી બાઅ-
દઅજ માઅસુકે પુરન.

દરબારી—સહેલીયેં—ચેલે—સીપાહી—વગએરા.

મકામ.

સીયાલકોટ પંજાબ.

———:o:———

મુંબઈ, સનીવાર તા૦ ૧૪મી આગસ્ટ ૧૮૮૦.

———:o:———

પુરન ભગત.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

મહેલ.

[પુરન ભગતકા લીખતે હુવે દીખલાઈ દેના
ઔર માદરકા આનકે ઉસકી બલાએં
લેના.]

પીલુ—ઠુંમરી.

"મોરે બાંકે સાંવરીયા"

માદર——મેરે લખતે જીગરકી લું મએં બલાંએ,
મએં હું દીવાની અપને પીસરકી.—મેરે લખતે.
કૌનસી ફીક્રને આએ મેરે બેટા,
દીલમે તેરેતો ઘર કીઆ.—મએં.

બએત.

પુરન——દેખ કર દુનીયાકી હાલત હું બહોત મએં બેકરાર,
એસી શએ હએ કૌનસી યાં જીસકો કહીએ પાએદાર.
દીનકો ગર ખુરશીદ નીકલા શામકો મફ્કુદ હએ,
રાતકો ગર ચાંદ નીકલા સુબહેકો નાબુદ હએ.
એક ગર આયા યાંહાં તો હએ રવાનાં દુસરા,
તીસપ ભી પહેલેહી સા હએ વોહ દીવાના દુસરા.
હાલ દુનીયાકા હુવા માઅલુમ જબ મુઝકો બુરા,
તો લીખી મએંને ગઝલ એક સુનીએગા ઈસકો જરા.

જીંન્જોટી—ગઝલ.

" કયા ગુલસીતાને દહરકે"

પુરન——દારે ફનાસે દીલકો ઉઠાએગા યા નહી,
મુલકે અદમ તુ જાકે બસાએગા યા નહી.—દારે.
તુ ઇસ કદર જો હીર્સકે ફએલા રહા હએ પાઉં,
પંજેમે મૌતકે કભી આએગા યા નહી.—દારે.
કયું જીતેજીહી હોતા નહી ખાકસાર તુ,
.આખોરકો ખાકમેભી તો જાએગા યા નહી.—દારે.
દુનીયાકે કારોબારમે હી મર રહા હએ તુ,
અલ્લાહસેભી દીલ તુ લગાએગા યા નહી.—દારે.
રોજે અલસ્ત વાઅદા તુ કર આયા જીસકે સાત,
ગાફીલ મુહ ઉસકોભીતો દીખાએગા યા નહી.—દારે.

[આના રાજા સાલીવાંનકા બરાએ મુલાકાતે ફરજંદ.]

જીલ્લા—ઠુંમરી.

" નીરદએકી પ્રીત કરે ન કોઇ"

રાજા—
મેરે પુત પ્યારે પુરન આ, તુઝે છાતીસે અપની લું મએં લગા.–મેરે.
શમએ જમાલસે હએ તેરે રોશન, અંધેર ઘર યે સારા મેરા.–મેરે.
માહાજ મુઝેહી નહી ચાહા તેરી, સારા હએ ઘર બલકે તુઝ પ શૈદા.–મેરે.
છોટી મેરી રાની લોના સબસે પ્યારી, ઉસકોભી હરદમ હએ શૌક તેરા.–મેરે.
જા વોહ તેરે દરસકો તરસ ગઇ હએ, કલસે હએ ઉસકા હાલ બુરા.–મેરે.
ગર મેરી પરવા હો તુઝકો બેટા, જાન ઇસ માસે ભી ઉસકો મીલા.–મેરે.

કાફી—હોરી.

" રંગ ડારા મોહેકો તુને રંગારી"

પુરન——બજા લાઉંગા હુકમ તેરા પીદર મએં,
આંખોસે જાઉંગા માદરકે ઘર મએં.—બજા.
અગરચે હકીકી હએ યે મેરી માદર,
ઉસે ઇસસે સમઝુંગા અફઝું મગર મએં.—બજા.

[અપને પીસર પુરન સે રાજા સાલીવાંનકા રૂખસત હોના.]

જીંજોટી—ઈંગ્રેજી રાહ્હા.

"જુવો પેલી ચંબેલી"

માદર——દેખા તુને હાલત તેરે પીદરકી,
એકભી ન ઉસને મુઝપે નજર કીઈ.
હરદમ નશીસ્ત હએ લોનાકે ઘરકી,
સહેના ગમ યે હમને કબ તક હાએ! હાએ! હાએ!

મજકુર રાહા.

પુરન——રસ્ક કીસીકા નહી કરના અએ માદર,
હરએકને અપના લાયા મુકદ્દર.
તુમસેભી ઔરોંકા હએ હાલ અબતર,
તુમને યે ધીઆંન કૈસા લાએ લાએ લાએ.

બએત.

માદર——ખએર છોડા ધીઆંન યે હમને વ લેકીન અએ પીસર,
જાનેકો લોનાકે ઘર જો કહે ગયા તેરા પીદર,
વાંહાંકા જાના મુઝસે કહે તુ કયા તુઝે મરગુબ હએ?
પ્યારે ઉસકે ઘર તો જાનેસે ન જાના ખુબ હએ.

પુરન——દીલસે સદકે મુઝ પ તુમ હો, મએં ફીદા હું જાનસે,
પર મએં ફેરૂં કીસ તરાહ સર બાપકે ફરમાંનસે.
ઇસ લીયે તુમ આજકા દીન દીજીએ લીલ્લાહ રજા,
બારે દીગર હુકમ તોડું આપકા તો નાસજા.

કલીયાંન—ગઝલ.

"દુલહન માંગે સવારન"

માદર——અગર યુંહી હએ તો અએ પ્યારે હમારે,
સીધારો સીધારો મએં સદકે તુમારે.—અગર.
વ લેકીન વાંહાં જાકે ખાના નહી કુછ,
મુઝે મક્ર માઅલુમ હએ ઉસકે સારે.—અગર.
ખુદાકો તુમે સોંપતી હું સીધારો,
મગર જલ્દ તુમ આઓ વાપસ અએ પ્યારે.—અગર.

[જાનાં માંદરો પુરનકા.]

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

દીવાનખાના.

[સોલા સીંન્ગાર કરકે દાખેલ હોના લોના રાનીકા.]

જીલ્લા—ગઝલ.

"સંભાલો તેગે અદા."

લોના——હુસ્ન ખુરશીદસા તેરા જો દીલઆરા ચમકા,
મીસલે માહાતાબ મેરે બખ્ત કા તારા ચમકા.—હુસ્ન.
ખીરમને દીલકો મેરે આગ લગાઇ પુરન,
આતશી રૂખસે તેરે તુને શરારા ચમકા.—હુસ્ન.
તીફલીમે ચાંદકા તુકડા તુમે ગો કહેતે થે સબ,
અબતો રૂપ બદ્રસેભી અફઝું તુમારા ચમકા.—હુસ્ન.
શમઆરૂ ઘર મેરે તશરીફ તુ લે આ જલદી,
ખાના તારીક હુવા હએ મેરા સારા ચમકા.—હુસ્ન.

[બરાએ મુલાકાતે લોના પુરનકા ઇજહાર હોના ઓરં ઊસ રાનીકા જમાલે પુરન દેખકર નીસાર હોના.]

ખમાચ—ઠુંમરી.

"દરસન બીન અંખીયાં."

પુરન——માદર કહો મુઝે કયું યાદ કીયે,
યાદ કીયે મુઝે શાદ કીયે.—માદર.
આંખોસે લાઊંગા વોહ બજા મએં,
તુમને જો કુછ ઇરશાદ કીયે.—માદર.

જીંન્જોટી—ઠુંમરી.

"એકરે જાની મોરા તોરા."

લોના——-અએ મેરે પ્યારે મએં સદકે તુમારે,
સદકે તુમારે મએં હું સદકે તુમારે.—અએ.
માદર ન કહેના મુઝે અબસે તુમને,
દરજે હંએ કુછ ઔર હમારે રે.—મએં હું.

બએત.

પુરન——-અબબ પસકા કહો જલદી યે કહેનેસે શક આયા હએ,
કે દરજા કૌનસા માદરસે બહડકે તુમને પાયા હયે.
લોના——-મએં તુઝસે કહેતી હું યે બાત તુ પસકા ખુલાસા કર,
નયા રખ્ખા લીબાસ હો ઔર પુરાના પહેને કોઇ ગર?
પુરન——-નયા કપડા મયેસ્સર હો કે ગર પહેને પુરાના હયે,
વોહ આહ્મક હયે, ગધા હએ, ઉલ્લુ હએ, બેશક દીવાના હયે.

બીલાવલ—ઠુંમરી.

"આવો પીતમ આવો પીતમ."

લોના—-
સચ હયે પ્યારે, સચ હયે પ્યારે, કહેના તુમારા સચ હયે રે,
સમઝે ખુબ હમ દીલમે હમારે, કહેના તુમારા સચ હયે રે.—સચ.
કપડા પુરાના આપકા વાલીદ, ઔર નયે હો લીબાસ તુમ,
છોડ ઉસે જી તુમ પ નીસારે, કહેના તુમારા સચ હયે રે.—સચ.
અમેશા અશરતમે તુમ હમ અબ, મીલકે ઉમ્ર ગુજારેંગે,
તુમ હો હમારે, હમ હંયે તુમારે, કહેના તુમારા સચ હયે રે,—સચ.
આઓ ગલેસે તુમકો લગાકે, શૌકેકો અપને મીટાઊં મએં,
અરમાં પુરે હોંતા મેરે સારે, કહેના તુમારા સચ હયે રે.—સચ.

સીંધડા.

"બજન લાગી બંસરી."

પુરન——હટો, હટો, નાહી ઐસી માસે બાત કરો.—હટો હટો.
પુતકી પ્રીત કરો માસે મૈયા,
હવસ અપની તુમ અપને હાત કરો.—હટો હટો.

જીંન્જોટી—ઠુંમરી.

"મોરે રાધાને બંન્સી."

લોના——મત કર ઈનકાર મુઝસે અય જાની,
મય તો દીલસે તેરી હું દીવાની.—મત.

વાસીલ નહી હોગા મુઝસે અગર તુ,
તો કાંહાં મેરી ફેર જીંદગાની.—મય.

આસાવરી—ગ઼જલ.

"એક આ જા નજર."

પુરન——પહેલે હયે રામચંદ્રસે ભગવાનકી કસમ,
બઆદ ઉસકે માહાબીર હનુમાનકી કસમ.—પહેલે.
બીરમાકી હયે કસમ મુઝે, ઔર શીવકી કસમ,
રાધાકી ઔર કનહીયાસે જીશાનકી કસમ.—પહેલે.
નરસીંગકી કસમ હયે, કસમ પરસરામકી,
તીરસુનકી કસમ હયે, ધનુશબાનકી કસમ.—પહેલે.
જીનહાર મય મીલુંગા અય માદર ન આપસે,
મેરે પીદરકી બાતા હું મય જાનકી કસમ.—પહેલે.

કાલીંગડા—ઠુંમરી.

"છોરી બહમંનકી."

લોના——માન પુરન તુ, માન પુરન તુ,
વર્ના તેરા બહેગા. લહુ.—માન.

શોર કરૂંગી મય કે ડાલા તુને મુઝપર હાત,
વર્ન જો મય કહેતી હું સુન લે તુ વોહ બાત.—માન.

ગર સુનેગા બાપ તેરા લેગા તેરી જાન,
જાન ગઈ તો કોન ફેર કીસકા અય નાદાન.—માન.

જીલ્લા—જીંન્જોટી.

"બ મેહરે બાલીક બયાંન કર તુ"

પુરન—

યે બાહરે આલમમે જીંદગી અયે બશર હયે મીસલે હુબાબ અપની,
અજલકી એક રોજ મૌજ હસતી, કરેગી બેશક ખરાબ અપની.—યે.

તુ ચાર દીનકે સફરકો આ કર; મચા રહા કૈસે કૈસે યાંહાં શર,
હયે જાના કલ યાકે પરસુ ઇજ્જત, કયું ખોતા હયે બેહીજાબ અપની.-યે.
વોહ કાંમ કર જીસસે નામ તેરા, જમાના નેકીસે યાદ રખ્ખે,
બુરાઇ કરકે અરે ઓ જાલીમ ન કર તુ મીટ્ટી ખરાબ અપની.-યે.
શેર અગર હલ્ક પરભી ખંજર, મગર યે રખ્ખીયેગા યાદ માદર,
બીગાડુંગા મએ નીયત તો હરગીજ નહી અએ આલી જનાબ અપની.-યે.

બએત.

લોના——દેખ સુન લે બાત મેરી માન જા ઓ નાબકાર,
મુફતમે વરર્ના અભી નાહક તુ હો જાયેગા ખ્વાર.
પુરન——કતલ હું, બરબાદ હું, મયેં ખ્વાર હું, શીન્નાર હું,
પર બુરાઇપર તો આમાદા નહી જીનહાર હું.
લોના——મેરી માનતાહી નહી તુ જો બાત,
તો કરતી હું મયે શોર ઓ બદસીફાત.
[લોનાકા દામને પુરન પકડ કર શોર ગુલ મચાના.]
મેરે જીસ્મ પર ડાલકે હાથ તુ,
કાંહાં ભાગ જાતા હયે ઓ જીસ્ત ખુ!
અરે દોડો, દોડો, યાંહાં જલ્દ આઓ,
મેરી આબરૂ જાતી હયે કોઇ બચાઓ.

[રાજા સાલીવાંનકા ગભરાએ હુવે આહલેકારોંકે હમરાહ આના.]

જીંન્જોટી.

"ગમમે હુસેનકે સાકી."

રાજા——અયે પીયારી મેરી લોના તુઝે કીસને સતાયા,
વોહ કૌન હયે દુનીયામે જીસે જીના ન ભાયા.
લોના——માહારાજ કહું કયા યે તો લડકા હયે દીવાના,
કુછ મરતબા માદરકા નહી ઇસને હયે જાના.
બેખૌફ મેરે જીસ્મ પ હાત ઇસને હયે ડાલા,
મુહ આહતાથા સાત મેરે કરને યે કાલા.

બએત.

રાજા——-ઓ મુઝી મયેં કરૂં સીના તેરા ચાક,
નજર માદરપે બદ અપની ઓ નાપાક.
યે ફાસીકુકો કરો તુમ કયેદ જા કર,
નહી મેરા પીસર હયે યે બદઅખતર.
પુરન——-સુનો મેરીબી તો——
રાજા——-બસ જલ્દ લે જાઓ,
ન કાલા મુહ મુઝે અબ ઇસકા દીખલાઓ.
[ગીરફતાર કરકે લેજાના આહલેકારોંકા પુરનકો જીંન્દાનમે.]
લોના——-કહું કયા હું બહોત દીલગીર અફસોસ!
પીસર પર યે મેરે તાઅઝીર અફસોસ!
માહારાજ બક્ષ દો ઉસકી ખતા તુમ,
મેરે પર ઇતની કીજેગા અતા તુમ.
હયે બસ એકહી વોહ નુરલ અયેન અપના,
બીન ઉસકે પાવે દીલ કયું ચયેન અપના?
રાજા——-જીઆદા ઇસમે કર રાની ન તુ ઇસરાર,
નહી હયે અફવ કે કાબીલ વોહ મુરદાર.
લોના——-નહી હયે અફવ કે વોહ ગરચે કાબીલ,
મગર હું બેટેપર મએં અપને માઇલ.
જીયાદા હયે મુઝે વોહ જાનસેભી,
બગએર ઉસકે મુઝે કબ ચયેન હોગી.
રેહા ઉસકો મએં ખુદ જા કર કરૂંગી,
વગર ન પહેલે મએં ઉસકે મરૂંગી.
[દીવાને વાર રાણી હોના લોનાકા.]

કાફી—હોરી.

"પનહારન નીર દીજો રી"

રાજા——-ઔરતકી હયે જાત ભોલી,
ચાલ ઔર બાત ભોલી.—ઔરત.

ઉસને બુરાઇ કીઈ ઔર નેકી ઉસકે,
કરતી હય્યે પે સાત બોલી.—ઔરત.
કયા લોના રાંની નેક નીયતકી,
લગી હય્યેં મેરે હાત બોલી.—ઔરત.

[જાના રાજા સાબીવાંનકા.]

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

કૈદખાના.

[પા બ જંઝીરો તૌક બ ગુલુ કીયે હુવે દીખલાઇ દેના પુરનકા.]

જીંન્જોટી—ગઝલ.

"કહીયે સબા સનમસે"

પુરન——મુઝસા કોઈ જેહાંમે બીમારે ગમ ન હોગા,
ઐયુબકોભી ઐસા આજારે ગમ ન હોગા.—મુઝસા.
દીખલાઈ ગમને જૈસી અપની મુઝે તજલ્લી,
ઐસા કીસીકો હરગીજ દીદારે ગમ ન હોગા.—મુઝસા.
ગમમે મજા જો આયા શાદીમે વોહ ન પાયા,
તા હશ્ર મેરેસે અબ ઇનકારે ગમ ન હોગા.—મુઝસા.
કલ થા મહેલમે શાદાં આજ હય્યે નસીબ જીંન્દાં,
ઇતનાભી જલ્દ કોઇ દીલદારે ગમ ન હોગા.—મુઝસા.

[ઇજહાર હોકર પોશીદા હોના માદરકા.]

માદર——કયું આતી હય્યે ફેર લોના યાંહાં બેસવા,
કયા કરતી હય્યે ફેર દેખું છુપકે જરા.

[લોનાકા આન કર રેહા કરના પુરનકો.

જીલ્લા બરહુંન્સ—ઠુંમરી.

"પીયાકે ચોત્રવન પીતમ પ્યારે"

લોના——કરકે જીદ તુને અએ મેરે પ્યારે,
રંજો અલમ મે પાયા હએ.—કરકે.
અબભી સમઝ માન કહેના હમારા,
તો હો રેહાઇ અએ માહાપારા.
વસ્લ મેરા કર લે તુ ગવારા,
ધીયાન તુઝે કયા સમાયા હએ.—કરકે.

જીલ્લા—બરહુંન્સ.

"ખબર લે રે મસીહા"

પુરન——નહી હું વોહ જો તેરી બાત માને,
લગી હએ કયું તુ એકસકો સતાને.—નહી.
તેરી સુરતસેભી હું મએંતો બેજાર,
કયું આઇ ફેર તુ કાલા મુહ દીખાને.—નહી.
ફરીશ્તે કરતે હંએ તેરે પ લાઆનત,
અએ ફહેબા તુઝેકો રાંદા હએ ખુદાને.—નહી.
મએં બેટા તુ હએ મા કુછતો હયા કર,
મેરેસે ચાહાતી હએ હજ ઊઠાને.—નહી.

બએત.

લોના——સુનાતા હએ તુ કયા ઓ નાસમજાઇ,
સમઝ તુ બસ અજલ અબ તેરી આઇ.
પુરન——અજલ આઇ તો હું મરને પ તૈયાર,
નહી પર તુઝસે મીલકે હું ગુંનાહગાર.
લોના——અરે દોડો સીપાહી જલ્દ આઓ,
મુંપે બદ મસ્ત કો બેડી પહેનાઓ.

[લોનાકા શોર મચાના ઔર દરબાનકા આના.]

દરબારી—કહો ફેર ઇસને રાનીજી કીયા કયા,
જો તુમને ઊસ તરાહસે શોર ચીખા.

[દાખેલ હોના આહલેકારોંકે હમરાહ રાજા સાલીવાંનકે.]

લોના——મુવે પર મેહેર કરકે કીઈ રેહાઈ,
તો ફેર લીપટા મુઝે યે ના સમજાઇ.
રાજા——ક્યા ફેર લીપટા તુઝે મુજી બદઅતવાર,
ન હોગા એસા દુનીયામે ગુનાહગાર.
અબ ઇસકે વાસતે યેહી સજા હએ,
જો બાહેર શહેરકે અંધા કુવા હએ.
લે જાકે ઉસમે ઇસકો ડાલ દો તુમ,
કરો બદકારકા બસ નામહી ગુમ.

[ગીરફતાર કરના આહલેકારોંકા પુરનકો
ઓર માદરકા આનકે રોકના.]

ગારા જીલ્લા—ઠુંમરી.

"અજી ખ્રીયાં લે ગઇ."

માદર——નાહી મોરે પુત પર સીતમ કરો, સીતમગરો.—નાહી.
નાઝુક મઝોડત હો કાહે બહીયાં,
હએ યે નોજવાંન ટુક કરમ કરો, સીતમગરો.—નાહી.
નીરદોસ પર બેસવાક હએ બોહતાન,
જો ઝુટ બાત હો તો સર કુલમ કરો, સીતમગરો.—નાહી.

"એક ચતર નાર"

રાજા——દેખ સમઝ માન મત દે તુ જાન,
કર એસા ધીયાંન મત ઓ બદગુમાન,
નહી ઇસ્સી શાંન તેરી હએ બેઇમાન.—દેખ.
તુ અએ ગંદા દહન, કૈસે કૈસે સુખન,
કહેતી હયે ઇસે, મુવા યે તેરા પીસર,
માદર પ નજર તેરી ઓ બેઇમાંન.—દેખ.

દેસ—ઠુંમરી.

"ચાહે સૈયાં માર ડારો."

પુરન——નાહી મૈયા બોલો કછુ ખ્વારી મોરી હોગી,
ખ્વારી મોરી હોગી દીલ આજારી મોરી હોગી.—નાહી.

નીરઅપરાધ પર અપરાધ રાખે,
બાત ખુલી હશ્રમે યે સારી મોરી હોગી.—નાહી.

બએત.

રાજા——લીયે અબ તલક ક્યું ઇસે તુમ ખડે હો,
કુવેમે ઇસે જલ્દ લે જાકે ડાલો.

[લિજાના આહલેકારોંકા પુરનકો ઔર
સાલીવાંનકા દામન પકડકર ગીરયાઓ
જારી કરના માદરકા.]

સીંધ—ભએરવી.

"મરતા હું તેરે હીજરમે."

માદર——દે બહરે ખુદા રાજા મુઝે મેરા પીસર દે,
દામન દુરે મકસુદસે જલદી મેરા ભર દે.—દે બહરે.
યે બેસવાકા મક હએ ઉસકી નહી તકસીર,
આહેતો યે બરબાદ તુઝેભી અભી કર દે.—દે બહરે.
એસાભી નહી જુલમ કોઇ કરતા હએ જાલીમ,
કુછ ખોફે ખુદાકોભી જગે દીલમે બશર દે.—દે બહરે.
મએં રો રહી હું ઔર તુઝે આતા નહી હએ રહમ,
દે મેરા પીસર મુઝે મેરા લખતે જીગર દે.—દે બહરે.

સારંગ—ગઝલ.

"તુમ અપની ચશ્મે મસ્તકા બીમાર."

રાજા——તુઝકોભી કુછ સજા અગી મક્કાર કીજીયે,
અયે આહાલેકારો ઇસકો ગીરફતાર કીજીયે.—તુઝકો.
પહેલે તો લો લીબાસ યે સારા ઉતાર તુમ,
ફેર ખુબ તરહસે ઇસે સંગસાર કીજીયે.—તુઝકો.
બાઅદ ઉસકે મેરે મુલકસે દેના નીકાલ તુમ,
જો કુછ કહા હયે મએંને વોહી કાર કીજીયે.—તુઝકો.

[ગીરફતાર કરના આહલેકારોંકા માદરકો.]

તમામ હુવા બાબ પહેલા

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

જંગલ.

[એક કુવેકે કરીબ જીક્રે ઈલાહી કરતે હુવે જોગીયોંકા આના.]

જીલ્લા—ગઝલ.

"મએને મોહન સંગ પ્રીત."

સબ જોગી—હો બેદાર સોયા બહોત અએ બશર તુ,
હુવા વાઅદા પુરા ચલ અબ અપને ઘર તુ.—હો બેદાર.

કીરાએકે ઘરસી સમઝ લે યે દુનીયા,
ન અપના મકાં જાન અએ બેખબર તુ,
નીકાલેગા જબ ઘરસે ઇસ ઘરકા માલેક,
તો એક પલ નહી કર સકેગા ગુજર તુ.—હો બેદાર.

યે દુનીયાકે ઝગડેમે કયું મર રહા હએ,
વોહ સાહેબસે કયા આયા પયેમાન કર તુ,
વફા વાઅદેકી તુઝસે વોહ ચાહેગા જબ,
નદામતસે કૈસા ઝુકાએગા સર તુ.—હો બેદાર.

તુ દો દીનકો આયા યાંહાં અએ મુસાફર,
ગુનાહોકી ભારી ન લે ગઠડી સર તુ,
અરે રાહામે બોજસે દબ મરેગા,
જરા દુરકી સોંચ હએ આકીલ અગર તુ.—હો બેદાર.

હો મનસુરસા આપ અપનેસે બેખુદ,
ખુદાઈ ન શીરઆનસી જુદી કર તુ,
ખુદાસે અગર મીલના હો તુઝકો મંઝુર,
તો મરનેકે પહેલે અએ ઇનસાંન મર તુ.—હો બેદાર.

પાહાડી—જીંન્જોટી (ધંગ્રેજી રાહ.)

"ઓ લુસીનીલ."

સબ ચેલે—આદેસ સાંઇ આદેસ,

ગુરૂ———કલ્યાંણ હો.

સબ ચેલે—આદેસ,

ગુરૂ———ચલો તુમ ઊસકી રાહાપર લાયે હો જીસકા ભેસ.—આદેસ.

૧—ચેલા—કરૂં મએં માહારાજ ભોજન,

૨—,,——લાઊં ભર મએં નીર.

૩—,,——મએં ભીક્ષાકો જાઊં,

ગુરૂ———બયેઠતે યાંહાં ફકીર.—આદેસ.

[ગુરૂકા બએઠના ઔર ચેલોંકા કુવેસે પાની નીકાલના પુરનકાડોલકી રસ્સી પકડ લેના ઔર જોગીયોકા ધભરાના.]

સીંધડા.

"મોડત મુખકો રાજ."

સબ ચેલે—કુવેમે હએ શયેતાંન, સાંઇજી કુવેમે હયે શએતાંન.—કુવેમે.
દોડો ગુરૂજી યે ભુત વર્ના લેગા હમારી જાન.—સાંઇજી.
ડોલકી રસ્સી ઊસને પકડી બચાવે અબ ભગવાન.—સાંઇજી.

[ગુરૂકા ડોલ ખીંચનેમે ચેલોંકો મદદ કરના.]

ગુરૂજી——ડરતે હો કયું હું સરપે તુમારે, ખીંચ લો ઓ નાદાન.—સાંઇજી.

[જોગીયોંકી જોર આજમાઇ ઔર પુરનકી રૂનુમાઇ.]

જીંન્જોટી—ઠુંમરી.

"બંન્સી બાજી સો મોરા."

ગુરૂજી——તોહે રહેના યે કુવેકા માનવ કૈસા ભાયારે,
જલમે મછરયા જલકી રહત.—તોહે.
કૌન પીતા હએ, કૌન હએ માતા,
પુત કીસકા હએ તુ ઔર કીસકા હએ તુ જાયારે.—જલમે.

બએત.

પુરન——અએ સાંઇ મેરા તુમપે રોશન હયે હાલ,
બયાં કરનેસે મુઝકો હોગા મલાલ.
ન પુરસીશ કરો ઔર મુઝે જોગ દો,
યે દો આલમકા દીલસે મીટા સોગ દો.

ગુરૂજી——યે રાહે ફકીરી રખના કદમ આસાં નહી બેટા,
કભી પાતા હયે રાહત ઇસમેતો ઇનસાં નહી બેટા.

ખમસા.

પુરન——રખુંગા મએં ન ઇસ દુનીયાકે કોઇ કામસે મતલબ,
ન પરવા અએશકી મુઝકો ન હએ આલમસે મતલબ.
ગુરૂજી અબ નહી મુઝકો ખીયાલે ખામસે મતલબ,
ન રાહતકી ગરજ મુઝકો ન હએ આરામસે મતલબ,
ફકત અલ્લાકેહી અબતો હએ બસ નામસે મતલબ.

જીલ્લા.

"પીની પીની પ્રેમ આનંન્દ."

સબ જોગી-કાહે કાહે જીયા તુ જલાવે,
જોગ હમસે આજહી પાવે રે.—કાહે.

ગુરૂજી——તીન સાલ તકકા જોગી હો કર,

સબ જોગી-રાજા જગકા તુ તો કહાવે રે.—કાહે.

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

જંગલ.

[બેકરારી કરતે હુવે બહાલે ખરાબ દાખેલ હોના માદરકા.]

કાફી—ગરબા.

"કુંવરી કુંવર માહારા લાડકા."

માદર——ચએંન નહી મએંને પાઇ જરા, જબસે ગયા મેરા લાલ,
ઓ મુઝ રાજન જીતેજી તુને કીયા મુરદેસા હાલ.——ચએંન.

ગોરે મુખડે પર સબજા આગાજ, ફુલસે ઊસકે ગાલ,
તાજગી વોહ શુગુફતા હુવા, કયું કર હુવા પાયેમાલ.—ચએંન.
મેરી ખબર વોહ તો લેતા નહી, જાતી નહી મેરી જાન,
કૈસી મુસીબત ડાલા તુને, મુઝ પ ઓ આસમાન.—ચએંન.
દુનીયાંમે કૈસા મીલેગા મુઝે, આ કર આપે નુરે અએન,
મૌતભી આતી નહી હાએ! હાએ! કબ તક રહું બેચએંન.-ચએંન.
જાકર બસાઊં વીરાના કોઇ, ઊસી જાએ મર રહું,
ખુદાકે સીવા કૌન સુને મેરી, મએં ઉસીસે કહું.—ચએંન.

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

મહેલ.

[બારાદરીમે સહેલીયોંકે સાથ સુંદરાકા આના.]

પાહાડી જીંન્જોટી—ઠુંમરી.

"નથી નીદ્રા આતી."

સહેલીયાં—કયા તુઝે ગમ હએ ઓ રાંની સુંદરા,
રાજાઓંસી તેરી શાન હએ.—કયા.
શાહાકા ખજાના તેરી મીલકમેં તો,
બેશક કમ હએ ઓ રાંની સુંદરા.—કયા.
કયા હએ મુજાકા ગર કુનબેમે,
તેરાહી દમ હએ ઓ રાંની સુંદરા.—કયા.

જીંન્જોટી—ગઝલ.

"ગઇ એક બ એક જો હવાં."

સુંદરા—
માલો જર બહોત હએ મગંર મુઝે જીંદગીકા આતા મજા નહી,
કૈસી દીલહો હા ચએંન એકભી ખ્વેશાંસે હમારે રહા નહી.-માલો.

न तो सर प वालीद हमारा हम्मे, न तो वालेदाका सहारा हम्मे,
न हम्मे भाई मेरा न हम्मे बहेन, करूं कीस तराह मम्में भुका नही.–माला.
न तो अग तजक मम्मेंने शादी कीइ, न कीसीको जाये अपने दासमे दी,
न तो एक दीन चम्मेनसे रही, मुजसा पुर अलम दुसरा नहीं.–माला.

[जोगीके लीबासमे पुरनका इजहार होना.]

पीलु—ठुंमरी.

"अजी देस छांड चले परदेसी"

पुरन——तजी हमने दुनीया तजे संसार,
तजे संसार तजे संसार.—तजी हमने.
कायाको तोडे मायाको छोडे,
तेरे कारन सब अग्ये यार.—तजी हमने.
अहलबक! माइ दे तु भीक्षा,
भुकसे हम ना आधार.—तजी हमने.

[हार उतारके बतौर खग्येरातके देना सुंदराका
भगतको और भगतका इनकार.]

काफी—ठुंमरी.

"गुलाल डारी आंखोमे."

सुंदरा——लोये लाअलो हीरेका तुम हार साधु लो मे हार साधु,
अग्ये दातार साधु.–लो मे.
लाओ खरच मे तुम इसको . गुसखयां,
असीस दीजे हरबार साधु.–लो मे.

खमांच—ठुंमरी.

"कहत हुं तोहेको वोह सुन ले ओ हुर"

पुरन——जवाहीर माई मोहेसे रखना तु दुर,
इसको पीतमे साधु फंसाता.
जोग पर हो उसके धुर.—जवाहीर.

ખોટી માયા ખોટી કાયા ખોટા સબ સંસાર,
ખોટી ચીજકે કારન સાચે કાહેકા હોવેંગે ખ્વાર.—જવાહીર.
નાપાક દુનીયાકે કભી કુત્તે હોતે નહીં હંએ ફકીર,
ઇસસેહી અએ નાદાં સાકીને અમીરી હંએ ફકીર.—જવાહીર.

[પુરનકા હુસ્ને ખુદા દાદ દેખકર સુંદરાકા માઇલ હોજાના ઔર બારદરીસે નીચે ઉતર આના.]

જીલ્લા—ઠુંમરી

"પીયા કે ચાત્રવન પીતમ પ્યારે"

સુંદરા——જૈસાકે તેરા મુખડા હએ પ્યારા,
વૈસી હંએ બતીયાંભી પ્યારી રે.—જૈસાકે.
માથેકા તારા ચમક રહા હએ,
મુખડે પે રાજ ઝમક રહા હએ.
ખુશીકા ફુલ મહક રહા હએ,
મોહેની મોહે પ ડારી રે.—જૈસાકે.
હએ કોઇ ખાંનદાની તુ અએ સઇયાં,
પ્યારે કૈસા બના હએ ગોસઇયાં.
કહે હાલ મોસે મએં હો તોરી રહી યાંહાં,
તોરી પીતને મોહેકો મારી રે.—જૈસાકે.

ભયેરવી—ઠુંમરી.

"કહાં પાઉં કહાં પાઉં યાર."

પુરન——નાહી દુનીયાસે હએ મોહે કાજ.—નાહી.
હરકી દયાસે જોગી બના હું,
છાંડકે મએં અપનાં રાજ રે.—નાહી.
ભલા હો ભલા માઇ આનંદ કર તુ,
સલામતી રહે તેરા સાજ રે.—નાહી.

[ભગતજીકા જાને ચહાના ઔર સુંદરાકા રોકકર મનાના.]

કાલીંગડા—ઠુમરી.

"મએંતો રાહાકી ભુલી સઇયાં"

સુંદરા——મએંતો જાને ન દુંગી ગોસઇયાં.—મએંતો.
મન મોરા જૈસા લે લીયો તુને,
મુંહી પકડ મોરી બહીંયાં.—મએંતો.
યા તો તુ રહે યા મોહે લે ચલ,
દોનુ રહેં એક ઠઇયાં.—મએંતો.
મોરા કોઇ ફ઼રેબી હએ ન અકારીબ,
સબકી હંએ જાને ગઇયાં.—મએંતો.
ધન મન તન તોપે વારી દીયો હએ,
તોરી હમ હોકે રહીયાં—મએંતો.

જીંઝોટી—ગત. (ઇંગ્રેજી.)

પુરન—
જોગીકી કયા પીત હએ, જોગી કીસકા મીત હએ,
ધીયાન કીસકા રાખે વોહ, જીસકો હરકી ચીત હએ.—જોગીકી.
જીસને દુનીયા છોડ દી, પીતકી બાજી જીત લીઇ,
જીત હએ ફેર જીત હએ, જોગી કીસકા મીત હએ.—જોગીકી.
જોગકા હએ સોગ નામ, સોગસે કયા હએ તુમકો કામ,
અપની નીરાલી રીત હએ, જોગી કીસકા મીત હએ.—જોગીકી.

કાફી—ગઝલ.

"કીસ ગઝબ કીથી."

સુંદરા——તેરે બીન જીનેકી મએં અએ ગુલેગુલજાર નહી,
કરકે ઇનકાર મેરા કર તુ મુઝે ખ્વાર નહી.—તેરે.
ગરચે જનનતસા હએ અએ ગએરતે હુર અપના મકાં,
તુ નહી હોવેતો દોજખસે કમ અએ યાર નહી.—તેરે.
અએ મેરે સીમીં બદન વસ્લ હુવા તેરાતો બસ,
સારી દૌલત કો મેરે લગતી કયું અંગાર નહી.—તેરે.
આજસે હમનેભી દુનીયાકો દીયે ખ્યારે તલાક઼,
ફ઼ાનીલે બસ્તગીએ દીલ હએ પે મુરદાર નહી.—તેરે.

બરહુંન્સ—ગજલ. (ફારસી.)

"ધમશગ મનમ ફીતાદા."

પુરન—

અએ શમઆ અજ વીલાએ તો પરવાના ગશ્ત અમ,
દીદમ રૂએ તો ચું પરી દીવાના ગશ્ત અમ.—અએ.
બુદમ ખુદા પરસ્તો શુદમ અક્નુ બુત પરસ્ત,
તારીક જે કાઅબા સાકે ને બુતખાના ગશ્ત અમ.—અએ.
અએ બાહારે હુસ્ન કરદી મરા આશનાએ ખુદ,
ચચંદકે મન અજ હમા બેગાના ગશ્ત અમ.—અએ.
બેશમ ચરા ન બાદએ વસલત અએ મસ્તે નાજ,
મન અજમયે વીલાએતો મસતાના ગશ્ત અમ—અએ.

[બગલગીર હોના સુંદરાસે પુરનકા ઔર
એકાએક જમીનસે ગુરૂકા નીકલ આના.]

રૂબાઈ.

ગુરૂજી——કયા જખ્મે ઇશ્ક સોજને દુનીયાસે સીલ ગયા,
પુરન ખુદાકો છોડકે કાંહાં તેરા દીલ ગયા !
ગર બાઅદ ફક્રકે સગે દુનીયા હુવા ફકીર,
કમબખ્ત પાક હોકે પલીદોંમે માલ ગયા !
પુરન——માહારાજ અફ્વ કીજીયે મુઝસે હુવા કુસુર,
હરગીજ ન ચાહું આવે જો ફીરાદૈસસેભી હુર.

[ગુરૂકા પુરનકો નસીહત કરકે જાના પુરનકા
વહાંસે રાજી હોને ચહાના ઔર સુંદરાકા
દામન પકડકર મનાના,]

જીલ્લા—ઠુંમરી.

"સઈયાં મોસે નયેનવા લગા"

સુંદરા——પ્યારે મોસે મુખ કા ફીરાવત હાએ.—પ્યારે.
બોલો સજનવા બોલો રે બોલો,
હું મએં મનાવત હાએ.—પ્યારે.

કલીયાંન—ઠુમરી.

"છલ્લા હમારા યાદ રખના"

પુરન——ઉઠાલો દીલ તુમ, હએ અપની રૂખસત,
અપે પાક અસમત, હએ અપની રૂખસત.—ઉઠાલો.
તીન સાલ તકકા પે જોગ હએ અપના,
વાંહાં તક હમસે, અએ પ્યારી તુમને,
ન રખના ગિલફત, હએ અપની રૂખસત.—ઉઠાલો.

[પુરનકા હાત છુડાકર ફરાર હોના ઔર
સુંદરાકા જમીનપર ગીરકર બેકરાર હોના]

જીલ્લા—ઠુમરી.

"શમઆ સીફત મએં સારી રાત"

સુંદરા——જાનાઙી થા તો હલ્કે પ મેરે,
રખકે ન કયું તલવાર ગયા.
મૌતસે મરના ગવારા થા કાતીલ,
એ મૌત કયું મુઝ માર ગયા.—જાનાઙી.
ઢુંડુંગી તુઝકો મએં બન બન,
અએ ગુલ તેરા કાંહાં હએ ચમન.
દીયા મુઝકો પતાભી ન ગુલચાદહન,
કાંહાં તું અએ ગુલે ગુલઝાર ગયા.—જાનાઙી.
હીજરમે તેરે ગર મએં મરૂંગી,
અપને કફનકો ચાક કરૂંગી.
પકડુંગી ઉઠકે મએં તેરા દામન,
ગર તુ સુએ મઝાર ગયા.—જાનાઙી.
યે મહેલકો મએં આગ લગાઊં,
જીસ્મ પર અપને ભભુત રમાઊં.
ઢુંડને મએં વોહ મસીહાકો જાઊં,
જો મુઝે કર બીમાર ગયા.—જાનાઙી.

[અસ્ક બારી કરતે કરતે સુંદરાકા જાના.]

બાબ દુસરા—પરદા ચોથા.

દીવાનખાના.

[સાલીવંન રાજાકા નાબીના હોકર આહલે-
કારોંકે સાથ આના.]

બએત.

રાજા——આહ ! અફ્સોસ પુરન ઓ મેરે પીસર,
કીયા જુલ્મ તુઝ પર ઓ લખતે જીગર.
ઓ નાપાક લોના ઓ રાની પલીદ,
સદા હો તેરે પર અઝાબે શદીદ.
અરે દાદો અએ આહલેકારો શીતાબ,
કીયા હએ મેરે પર ખુદાને અઝાબ.
દરબારી—અએ હજરત હુવા કયા બયાં કીજીયે,
શીતાબ અપનાં અબ રાજ કહે દીજીયે.

જીલ્લા આસાવરી—લાવની.

"મેરી કયા હો ગઈ."

રાજા——મુઝે જુલ્મને મેરે ખ્વાર કીયા હએ યે ઉસકી સજા,
પીસર પર કીઇ હએ જફા.—મુઝે.

દોહરા { અભી એક ખ્વાબમે જોગી મેરે આયાથા જીતોકીર,
લગા વોહ મેરેસે કહેને, રાજબકી ખીંચ કર શમશીર.
પીસર પર રંડીકિ કહેનેસે, કીઇ તુને જફા બેપીર,
ગુરૂ પુરનકે હંએ દેંગે હમ ઉસકી તુઝે તાઅઝીર.

મુઝે અંધા ઉસને કીયા મેરે મુંહપર હાત ફીરા.—પીસર.

દોહરા { લગા ફેર કહેને લોનાકે ગલે પર ફેર દે તલવાર,
ઔર ઉસકે ખુનસે કર ગુસલ ગર બીનાઇ હો દરકાર.
ઇલાજ ઇસકે સીવા આંખોંકા તેરી અબ નહી જીનહાર,
પકડ કર લાઓ હોવે જીસ જગે પર રાની વોહ મુરદાર.

મુઝે ખુનસે ઉસકે નહેલાઓ, તા મુઝકો હોવે શીફા.—પીસર.

દોહરા { ઓ પુરન બેગ્રા તેરે પર, કીયા કયા કયા સીતમ મએને,
તેરી માદરકોભી પ્યારે, દીયા રંજો અલમ મએંને.
સજા ઉસ જુલમકી પાઈ, હએ પ્યારે એકદમ મએંને,
એ ાજ લોન.સે લું ઉસકા, યે ખાઇ હએ કસમ મએંને.

કરૂં કત્લ ઉસે ફીલહાલ, યેહી હયે ઉસકી સજા.—ીસર.

[જાના આહલેકારોંકે હમરાહ સાલીવાંનકા.]

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

જંગલ.

[બેકરારી કરતે હુવે માદરકા આના.]

ભયેરવી—મુસ્તેજાદ.

"મએં કયું કે જીયુંગી હએ પડી મુઝપે યે આફત"

માદર——અફસોસ મેરે બાગકા ગુલ હો ગયા પામાલ,
હએ હએ વોહ મેરા લાઅલ.—અફસોસ.
બીન ઉસકેયે બેકસકા હુવા કૈસા તબાહ હાલ,
હએ હએ વોહ મેરા લાઅલ.—અફસોસ.
જીસ કબ્રમે વોહ સોયા વાંહાં મુઝકોભી સોલા દો,
લીલાહ એ લોગો.
બેદમ કીયા ઇસ ચર્ખને મેરે પ સીતમ ડાલ,
હએ હએ વોહ મેરા લાઅલ.—અફસોસ.
કયા મૌતકોભી મૌત હએ આઇ યા હયે રંજુર,
જો મુઝસે હએ વોહ દુર.
આ જાએ તો દે તનસે મેરે જી કી બલા ટાલ,
હએ હએ વોહ મેરા લાઅલ.—અફસોસ,
કયું મોંઠ ગઇ બયચેકી મેરે ચાંદસી સુરત,

વોહ ભોલીસી મુરત.
મીઠીકે હવાલે કીયા હય મયંને ઉને પાસ,
હયે હયે વોહ મેરા લાઅલ.—અફસોસ.

[જોગન હોકર તલાશ યારમે આના સુંદરાકા.]

સારંગ—ગઝલ..

"દીલ મેરા જીસને લે ગયા ઉસકા પતા નહી."

સુંદરા——હયે પાસ આપ બહોતહી મેરે બેકરાર દીલ,
આ જાયેં આપ અગર તો કરૂં મયેં નીસાર દીલ.—હયે.
મયંને કહી કે લે લો મેરા દીલ તો બોલ ઉઠે,
કુચેમે મેરે ઐસે પડે હયે હજાર દીલ.—હયે.
ગુનચેસા દીલ શુગુફતા હો કૈસા અયે રશકે ગુલ,
જબ તક ન બાગે વસ્લકી દેખે બહાર દીલ.—હયે.
એક લુત્ફકી નજર પ ભી લેતા નહી હયે તુ,
ઈસ મોલ પર ભી સસતા નહી કયા અયે યાર દીલ.—હયે.
એક જુલ્ફકો એક આંખકો એક લબકો રૂખકો એક,
રૈનક કાંહાંસે ચારેંકો હમ દેંગે ચાર દીલ.—હયે.

કાફી—ઠુંમરી.

"કનઈયા જરા બનસી."

માદર——ઓ બેટા કૈસી નીંદ તુઝે આઈ રે,
હો મોરી લેતા નહી હયે ખબર.—ઓ બેટા.
જાન ચલી મેરી મરતીહું મયેં,
આતા નહી તુ લાઅલ,
ઓ પુરન દેતી હું મયેં દોહાઈ રે.—હો મોરી.

કાલીંગડા—ઠુંમરી.

"પ્યારા મોસે બોલો કયું ન"

સુંદરા——મુઝસા કયું અયે બુઢીયા ઈતના કરતી હયે શોર.—મુઝસા.
બીરહ કી મારી હું મયેં મૈયા,
તુઝપર હયે રે કીસકા જોર.—મુઝસા.

પીલુ—લાવની.

"કામ નહી તેરા અએ મેરી જાન"

માદર——કરે નહી કયું વોહ શોરો પુકાર,
જાલીમને એક જવાન બેટા ડાલા ઉસકા માર.—કરે.

દોહરા { દુઃખને મેરે પુતકે મુઝકો કર દીયા બરબાદ,
ભોલી ભોલી સુરત ઉસકી આતી હએ મુઝકો યાદ,

ન હો કયું જીનેસે વોહ બેઝાર.—જાલીમ.

દોહરા { આંખે ઉસકી મતવાલી પુરન ઉસકા નામ,
ચેહરા ઊસકા ગોરા ગોરા જૈસા માહે તમામ,

હો ઊસકે દીલકો કૈસા કરાર.—જાલીમ.

બીલાવલ—ઠુંમરી.

"ચાહે ચાહો યાર ન ચાહોરે."

સુંદરા——મુઝે માર જો ગયા હએ કંહી ઉસકા નહી પતા હએ.—મુઝે.
ચલ સાથ માં તુ મેરે, ખીજમતમે હું મએં તેરે,
ગુમ મેરા દીલરૂબા હએ.—કંહી.

[દોનુ ગમજદોંકા આહોજારી કરતે ચુલે જાના.]

બાબ દુસરા—પરદા છઠ્ઠો.

મહેલ.

[રાજા સાલીવાંનો રાની લોના ઔર જલાદકા શમશીર બકફ દીખલાઇ દેના.]

ઝીંન્જોટી—ઠુંમરી.

"કૈસી આવેરે કલ."

રાજા——દેખે કયા હએ રે ઓ તેરા જન,
ખાકમે ઇસકા જહદ મીલા તન.—દેખે.

ઇસિકે સબબસે હુવી મેરી ખ્વારી,
કોઇ નહીં એસી પુર ફન.—રે ઓ તેગ જન.

[જલ્લાદકા શમશીર ઉઠાના ઔર લોનાકા ખુદકો બચાના.]

બરહુંસ—ગઝલ

"ગર હમને દીલ સનમકો"

લોના——ગર હીર્સ ન કરતા તો બશર ખ્વાર કયું હોતા,
યે બેગુનાહ દુનીયામે ગુનાહગાર કયું હોતા.—ગર.
ગંદમકી તમાઅ કરતે ન ગર હજરતે આદમ,
દુર ઉનસે ભલા ખુલ્દકા ગુલજાર કયું હોતા.—ગર.
પુરનંપે ન ગર હીર્સકા મઅેં દરત બહડાતી,
લાશા મેરા ઇસ તરહસે મુરદાર કયું હોતા.—ગર.

અમીર કલીયાંન—ઠુંમરી.

"ઓ પ્યારે માન માન"

રાજા——રે હાંરે કર તુ કામ,
નાપાકકો કયું દેતા હએ મોહલત,
ખાકમે ઇસકી મીલાદે સુરત,
કર દે ઇસિકો તમામ.—રે હાંરે.
કાસ લીએ હએ સુરત ખડા તુ,
તલવાર ચલાના,
ખુનકા ઇસકે આંખોંકા મેરે,
ભરકે પીલા દે જામ.—રે હાંરે.

[જલ્લાદકા કતલ કરને ચાહના ઔર પુરનકા એકાએક આનકર રોકના.]

પાહડી—જીંજોટી.

"જગત જીવના"

પુરન——હાત તુ ઉઠા ન સરકો કર જુદા,
માઆફ હમને આજ, ઇસકી કીઈ ખતા.

[ગુરૂકા જમીનસે નમુદાર હોના.]

મજકુર રાહ.

ગુરૂજી——તુ હોને દે ફના, માઆફ કયું ખતા,
તુ ઇસકી કરતા હય્એ, હય્એ યે તો એસવા.
પુરન——બદોસે હય્એ ખતા, હય્એ અચ્છોંસે અતા,
ન છોડે બદ બદી, હમ નેકી છોડેં કયા.
ગુરૂજી——હય્એ તેરી ગર રજા, તો હોગી યે રેહા,
પર આંખેં રાજાકી, ન રોશન હોં જરા.

બઅેત.

પુરન——માહારાજ હો આપ મકબુલે રબ,
તુમારેસે યે બાત કયા હય્એ અજબ.
કોઇ ઔર ઇલાજ આંખોંકા કીજીયે,
મેરે બાપકો બીના કર દીજીયે.
ગુરૂજી——ભલા ખએર દરબારમેં ચલના અબ,
ઇલાજ હમ કરેંગે વાંહાં ચલકે સબ.
તેરી જાકે માદરકો તુ લે કે આ,
વોહ ઇસ શેહેરકે બાહેર હય્એ મુબતીલા.
તેરા જોગ અબ હો ગયા હય્એ તમામ,
હો તુ તખ્ત પર બએઠકે શાદ કામ.

[સબોંકા જાના.]

બાબ દુસરા—પરદા સાતવાં.

જંગલ.

[માદર ઔર સુંદરાકા બેકરારી કરતે હુવે દાખેલ હોના.]

બેહાગ—ગઝલ.

"ગમેરત ન આઈ તુઝકો"

માદર——જીતના ફીરાકે યારકા તુજકો મલાલ હએ,
ઉસસેભી અફજું મુઝકો પીસરકા ખીયાલ હએ.—જીતના.
કીસકો સુનાવેં કીસ્સા ભલા અપને દર્દકા,
એકસકા દાદ ખ્વાહ તો વોહી ગુલ જમાલ હએ.—જીતના.
કૈસા ખીઝાંને મર્ગસે વોહ હોવે પાએમાલ,
જો ગુલકે મેરી જીંદગીકા નૌ નેહાલ હએ.—જીતના.

સીંધડા—ગઝલ.

"જલાયા આપ હમને જબ્ત"

સુંદરા——મેરે ગુલકા કોઈ મુઝકો પતા દેતા નહી અફસોસ,
હએ વો કીસ બાગમે કોઈ બતા દેતા નહી અફસોસ.—મેરે.
અગર વો મુઝસે ગાફીલ હએતો તુ કીસ કામમે દીલહએ,
ખબર મેરી કયું ઉસકો તુ સુના દેતા નહી અફસોસ.—મેરે.
તુઝે બરબાદી હી મંજુર મેરી હએ અએ રશ્કે હુર,
તો મુઝકો ખાક મેહી કયું મીલા દેતા નહી અફસોસ.—મેરે.

કાલીંગડા—ગઝલ.

"અરે સાંભલ માનવી."

માદર——ચાંદ મેરા કાંહાં હએ અએ લોગો,
આસમે કયા નેહાં હએ અએ લોગો.

કુંવમે દફન મત કરના ઉસકો,
વોહ અભી નૌજવાં હય્ે અય્ે લોગો.

સુંદરા——તુ પીસરકે લીએ રોવે માદર,
યારકે વાસતે હું મય્ેં મુજતર.
ઐસે જીનેસે તો હય્ે મે બહેતર,
જહર મર જાએં હમ દોનો ખાકર.

માદર——પહેલે મરને દે હમકો પીયારી,
જીંદગી તેરેસે થી હમારી.
જબ તુઈ મરને પર મુસતઈદ હય્ે,
કયા કરૂંગી મય્ેં જીકે દુખ્યારી.

સુંદરા——મય્ેં હું લડકી હય્ે તુ જહાંદીદા,
મય્ેં અવાઇલ હું તુ સીન રસીદા.
નહી દેખ સકુંગી તેરા ખુન,
મુઝકો મરને દે અય્ે ગમકશીદા.

[સુંદરા ઓર માદરકા જહેર ખાને ચહાના
ઔર પુરનકા દાખેલ હોકર રોકના.]

કાલીંગડા—કાહારવા.

"કોઠે પે તુ સોજા બેટા"

પુરન——દેતે હો કયું જાન ભલા તુમ,
દેતે હો કયું જાન,
કયા હય્ે તુમકો ધ્યાન.—દેતે.
અય્ે મેરી માદર અય્ે મેરી પ્યારી,
જોગ હુવા હય્ે પુરા.
તખત પર મુઝકો બએઠનેકા,
રાજાકા ફરમાન.—કયા.

સાથ ચલો મેરે જલદી તુમ આવ,
તકતે હંએ રાહ સબ.
ફેર મએં સુનુંગા. ઔર કરૂંગા અપના હાલ બયાંન—દેહ.

[તીનુ નેકકારોકા હમરાહ જાના.

બાબ દુસરા—પરદા આંઠવા.

બાગ.

[એક ચૌકીપર જોગીકા જુલુસ ફરમાના લોનાકા આજીમે અફવે કુસુર હોના રાજાકી આંખોંકી તારીકીકા દુર હોના.]

અમીર કલયાંન—ઠુંમરી.

"તોરી બારીસી ઉમર."

રાજા——સદા નાથજી હમ પર દયા રખના.—સદા.
હમ હંએ તુમારે બચે અએ દાતા,
બચોં પર નીતહી મયા રખના.—સદા.

જીંન્જોટી—ઠુંમરી.

"સાંવરા મએં તો તુમી પર વારી."

લોના——અપને કીયે પ મએં પછતાઉ.—અપને.
તુમરે ચરનકી સૌગંદ સાંઇ,
યે ધીઆનભી અબસે ન લાઉં.—અપને.

[માદરકે સાથ સુંદરાકો લેકર પુરનકા ઇજહાર હોના ઔર બગલગીરીસે હરએકકે દીલે હુજીકો કરાર હોના.

કલ્લીયાંન—ગત.

"શામે શું શું શોભાત."

—ભગવાન ભજ નીત ભગવાન ભજ,
કમ ગમ હોકે તેરી સુધરેગી સજ ધજ.
નીર આકાર વો દાતાર કો યાર તુ હરબાર,
માન ધ્યાન દુન્યાંકા ઈનસાંન તુ તજ.—કમ ગમ

ભૈરવી

"માહારાજ કીજે ઇધર અબ નીગાહ"

રાજા——ખતા મેરી રાની તુ કર દે મોઆફ,
તુ અબ મેરે જાનેબસે કર દીલકો સાફ.
કરૂંગા કભી ભી નહીં જીનહાર,
મએ તેરી રજાકે સીવા કોઈ કાર.

માદર——તુ સરતાજ મેરા મએ તેરી કનીજ,
રજા તેરી હરદમ હએ મુઝકો અઝીજ.

લોના——મએ હું આજસે તેરી બાંદી સદા,
મેરી અફ્વ કરદે અએ રાની ખતા.

માદર——તુઝે નેક દેવે હીદાયત ખુદા,
હએ હરઆન મેરી તો યેહી દોઆ.

ગુરૂજી——અએ પુરન મીલા સુંદરાસે અપના હાત,
મુબારક હો તુઝકો યે અલીસીફાત.

[હોના પુરન ઔર સુંદરાકી શાદીકા ઔર
હર તરફસે શોર હોના મુબારકબાદીકા.]

કાહ્નાનડા.

"કોન હરી વન ભુંડી સુનગારે"

સબ——–કોન શાદ ન નેકાસે હોવે,
નેક પર અકસર ગમ હએ પહેલે ગર,
બદ આખેરશકો રોવે.—કોન.
નેકકા અંજામ અએ ખાસોઆમ, દેખા તુમને તમામરે.
બદકા કાલા મુંહ હો આખીર,
આબરૂ ઇજત ખોવે.—કોન.

